

Tutkimuksen julkistamiselle ei vielä ole tarkkaa aikataulua, ja kokemuksista etätyöskentelystä Tunturi-Lapissa voi yhä kertoa Airilalle sähköpostilla osoitteeseen kreetta.airila@gmail.com.

Ylläksen seutu on Kreetta Airilalle entuudestaan tuttua. Ylläksellä kiehtovat luonnon läheisyys ja päivän rytmittyminen ulkoilun mukaan.

Etätyö ja monipaikkaisuus mylläävät Lapin matkailua

Koronapandemian myötä yleistynyt etätyö on tuonut Lappiin suuren joukon ihmisiä, jotka lomailun ohella tekevät töitä. Osa heistä viipty kerrallaan jopa kuukausia. Miksi etätyöläiset hakeutuvat Lappiin? Mikä palkitsee, mikä haastaa? **Kreetta Airila** tutkii ilmiötä Tunturi-Lapin kunnissa Kolarissa, Kittilässä, Muoniossa ja Enontekiöllä.

Mökin pihalla Ylläsjärvellä on vilskettä. Kreetta Airila viettää vapaapäivää miehensä, siskonsa ja kahden lapsensa kanssa. Helsinkiläinen Airila on matkustellut ympäri Tunturi-Lappia jo puolentoista kuukauden ajan. Takana on lyhyitä jaksoja Äkäslompolossa, Kilpisjärvellä, Levillä ja kahdessa paikassa Muoniossa. Kun tutkii monipaikkaisuutta ja etätyötä tunturin juurella, on hyvä testata niitä käytännössä.

– Tärkeää on itsekin asua täällä eri kuntien alueella, niin näkee, miten etätyöskentely täällä toimii. Kohtaamani haasteet saattavat olla sellaisia, mitä muutkin kohtaavat. Kokeilen, miten työnteko onnistuu mökkiympäristössä, kun mukana on pieniä lapsia, Airila hymyilee.

1- ja 4-vuotiaiden lasten hoito on Airilan puolison vastuulla Airilan työskennellessä. Työn alla on reilut 250 vastausta kyselyyn etätyöskentelystä Tunturi-Lapin kuntien alueella. Lisäksi paikallisten matkailuyrittäjien ja kuntien yhteyshenkilöiden haastattelut odottavat analysointia. Materiaalin käsittely

on vasta alkuvaiheissa, mutta jotain siitä voi jo kertoa.

– Etätyöläisiä on kaikissa tutkimuksessa mukana olevissa kunnissa. He asuvat kylissä, kuten Ylläsjärvellä, Äkäslompolossa ja Kilpisjärvellä. Kukaan vastaajista ei kerro asuvansa kirkonkylällä. Vakituinen koti on suurimmalla osalla pääkaupunkiseudulla tai muissa Etelä-Suomen suurissa kaupungeissa, Airila kertoo.

Lapissa vietetty aika vaihtelee paljon: on niitä, jotka työskentelevät viikon lomallaan, sekä niitä, jotka tulevat tänne monen kuukauden ajaksi.

– Lisäksi moni vastaajista kertoi suunnittelevansa etätöiden tekemistä Lapissa. Kiinnostusta on siis vielä enemmän kuin mitä tällä hetkellä toteutuu.

Ulkoilu tuo Lappiin

Miksi ihmiset sitten haluavat Lappiin – vaikka omat työt ovatkin muualla?

– Koronapandemian myötä mahdollisuudet etätöihin paranivat. Etätöihin siirryttiin myös sitä ennen karttaneissa organisaatioissa niin yksityisellä kuin julkisella puolella ja huomattiin, kuinka se toimiikin monella alalla, Airila taustoittaa.

– Vastauksista kävi ilmi, että moni hakeutuu tänne ”talven ihmemaahan”. Tänä vuonna Etelä-Suomessakin on ollut paljon lunta, mutta monesti tilanne on toinen ja ero etelän ja pohjoisen talven välillä suuri. Täältä käsin on myös

paljon helpompi lähteä esimerkiksi pitkäksi viikonlopuksi Norjaan, hän lisää.

Moni vastaajista harrastaa ulkoilua ja talvilajeja – niin myös Airila itse.

– Tykkään hiihtää, lasketella ja vain olla ulkona. Parasta täällä on, että voi rytmittää päivää sään mukaan. Jos on hyvä sää, voi käydä keskellä päivää ulkoilemassa ja jatkaa sitten sen jälkeen töitä.

Lapin matkailun kriisi innosti tutkimukseen

Mikä sai Airilan juuri tämän aiheen pariin?

– Työn muutos aiheena on minulle intohimo. Paneuduin aiheeseen jo tehdessäni gradua. Graduni käsitteli megatrendien vaikutusta suomalaisiin työympäristöihin: miten kaupungistuminen ja kestävä kehitys vaikuttavat suomalaisiin työympäristöihin, taiteen maisteriksi vuonna 2015 valmistunut Airila kertoo.

Hän työskentelee sisustusarkkitehtina Workspace-yrityksessä, joka on erikoistunut työympäristöjen suunnitteluun. Pandemian mullistaessa matkailua heräsi ajatus tutkimuksesta.

– Seurasin Lapin matkailun kriisiä, sitä, mitä vaikutuksia oli, kun Uudenmaan rajat suljettiin eikä ulkomaalaisiakaan turisteja ollut. Satuun lukemaan jutun, johon oli haastateltu matkailun kulttuurintutkimuksen professoria **Soile Veijolaa** siitä, miten Lapin matkailun tulisi kehittyä – koronasta riippumatta.

Mietin tuolloin itse, millainen vaikutus etätöiden teolla ja lomailun yhdistämisellä voisi olla alueen matkailulle. Siitä se lähti. Ylläs-Levi-akselilla rakennetaan paljon ja matkailuyrittäjien tarjonta on lisääntynyt. Minkälaisia mökkejä rakennetaan? Jatkuuko tämä trendi? Kuinka pitkiä viipymät ovat? Tässä on niin paljon, mitä voi tutkia! Airila innostuu.

Uutena ilmiönä hän nimeää tunturikylien yhteisölliset työtilat, coworking-tilat, esimerkiksi Kohta Coworkingin Äkäslompolossa ja Innovation Homen Levillä.

– Ne ovat huikea mahdollisuus perheellisille, ja asiakaskunta on laaja, itsekin työskentelytiloja käyttänyt Airila kehuu.

Haasteina yksinäisyys ja lastenhoito

Entä mikä voisi toimia vielä paremmin? Mitä monipaikkaiset etätyöläiset kohentaisivat?

– Muutama asia nousi selvästi esiin. Monella on tarvetta lyhytaikaiselle lastenhoidolle, mutta päiväkodit ovat monesti täynnä. Olisi hienoa, jos tähän löytyisi ratkaisu. Myös majoituksen dynaaminen hinnoittelu nähdään tärkeänä. Kun tänne tullaan sesongin ulkopuolella, majoituksen tulisi olla halvempaa kuin sesongilla. Moni vastaajista olikin onnistunut neuvottelemaan mökin vuokraajan kanssa järkevän hinnan pitkälle viipymälle. On vuokraajankin

etu, jos mökki ei ole tyhjillään sesongin ulkopuolella.

Airilan mukaan myös yksinäisyys voi käydä raskaaksi.

– Sosiaalisia ympyröitä on vaikea luoda, kun on yksin mökillä. Moni vastaajista kertoi tuntevansa itsensä yksinäiseksi ja kaipasi uusia kontakteja. Tuotiin myös esiin, että tietoa kaikista palveluista on vaikea saada, monet palvelut kun ovat matkailijoille suunniteltuja. Paikalliset lehdet, kuten Kuukkel, nähtiin tärkeänä tietokanavana.

Millaisena Airila näkee Lapin matkailun ja etätyöskentelyn tulevaisuuden?

– Pandemia on tuonut Lappiin paljon uusia ihmisiä, jotka eivät ole aiemmin viettäneet täällä aikaa. Uskon, että heissä on paljon tulevaisuuden Lapin-kävijöitä. He, jotka ovat nyt olleet täällä pidempään, saattavat houkuttaa myös muita alueelle. Yhteydet Tunturi-Lappiin ovat hyvät, ja tänne on helppo tulla.

Airila tekee tutkimustaan palkattomalla vapaalla varsinaisesta työstään. Tutkimus käynnistyi Bryggman-säätiöltä saadun apurahan turvin, ja myös Tunturi-Lapin kunnat tukevat projektia.

Johanna